

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра кримінального процесу, криміналістики та експертології
факультету № 6**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни
«Домедична підготовка»
обов'язкових компонент освітньої програми першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність»**

**Харків
2023 рік**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 25.09.2023 р. № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 21.09.2023 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 22.09.2023 р. № 8

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС (протокол № 8 від 17.09.2023 року)

Розробник:

Лозова С.М. – доцент кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології кандидат психологічних наук, доцент

Рецензенти:

Степанюк Р.Л - професор кафедри криміналістики, судової експертології та домедичної підготовки факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;.

Бондаренко В.В. – доцент кафедри судової медицини та медичного правознавства ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса Харківського національного медичного університету.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
1.1. Денна форма навчання

2. Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю
	Всього	з них:				
		лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні	
Семестр № 2						
Тема № 1: Загальні поняття про першу медичну допомогу (ПМД). Організація ПМД при надзвичайних ситуаціях. Нормативно-правові основи надання домедичної допомоги співробітниками Національної поліції.	6	2		2		2
Тема № 2: Медицина катастроф. Організація першої медичної допомоги в умовах військового часу	6			2		4
Тема № 3: Організація ПМД при критичних для життя людини станах: синдром тривалого стиснення, кровотеча, крововтрата.	6	2		2		2
Тема № 4: Перша медична допомога при ушкодженні дихальних шляхів.	6			2		4
Тема № 5: Перша медична допомога при ураженнях крайніми температурами.	6	2		2		2
Тема № 6: Перша медична допомога при отруєннях	6			2		4
Тема № 7: Перша медична допомога при гострих станах (ураження серцево-судинної системи, головного мозку, епілепсія, цукровий діабет, діабетична кома)	6	2		2		2
Тема № 8: Перша медична допомога при невідкладних станах різного походження.	6			2		4
Тема № 9: Перша медична	6	2		2		2

допомога при травматичних ураженнях.							
Тема № 10: Перша медична допомога при електротравмі	6			2		4	
Тема № 11: Особливості надання допомоги при психогенних реакціях.	6			2		4	
Тема № 12: Алкоголізм та його наслідки. Тютюнопаління.	6			2		4	
Тема № 13: Наркотики та їх негативний вплив на організм.	6			2		4	
Тема № 14: Загальні відомості про інфекційні хвороби.	6			2		4	
Тема № 15: Проблеми ВІЛ/СНІДу. Постконтактна профілактика ВІЛ-інфекції. Формування безпечної поведінки працівників Національної поліції.	6			2		4	
Всього за 2 семестри:	90	10		30		50	Залік

1.2. Заочна форма навчання

1. Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю
	Всього	з них:				
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	
Семестр № 2						
Тема № 1: Загальні поняття про першу медичну допомогу (ПМД). Організація ПМД при надзвичайних ситуаціях. Нормативно-правові основи надання домедичної допомоги співробітниками Національної поліції.	6	1		1		4
Тема № 2: Медицина катастроф. Організація першої медичної допомоги в умовах військового часу	6	1		1		4
Тема № 3: Організація ПМД при критичних для життя людини станах: синдром тривалого стиснення, кровотеча, крововтрата.	6	1		1		4
Тема № 4: Перша медична	6	1		1		4

допомога при ушкодженні дихальних шляхів.							
Тема № 5: Перша медична допомога при ураженнях крайніми температурами.	6	1		1		4	
Тема № 6: Перша медична допомога при отруєннях	6	1		1		4	
Тема № 7: Перша медична допомога при гострих станах (ураження серцево-судинної системи, головного мозку, епілепсія, цукровий діабет, діабетична кома)	6	1		1		4	
Тема № 8: Перша медична допомога при невідкладних станах різного походження.	6	1		1		4	
Тема № 9: Перша медична допомога при травматичних ураженнях.	6					6	
Тема № 10: Перша медична допомога при електротравмі	6					6	
Тема № 11: Особливості надання допомоги при психогенних реакціях.	6					6	
Тема № 12: Алкоголізм та його наслідки. Тютюнопаління.	6					6	
Тема № 13: Наркотики та їх негативний вплив на організм.	6					6	
Тема № 14: Загальні відомості про інфекційні хвороби.	6					6	
Тема № 15: Проблеми ВІЛ/СНІДу. Постконтактна профілактика ВІЛ-інфекції. Формування безпечної поведінки працівників Національної поліції.	6					6	
Всього за 2 семестри:	90	8		8		74	Залік

3. Методичні вказівки до практичних занять

Тема № 1: Загальні поняття про першу медичну допомогу (ПМД). Організація ПМД при надзвичайних ситуаціях. Нормативно-правові основи надання домедичної допомоги співробітниками Національної поліції.

Практичне заняття: Організація першої медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях. Принципи надання ПМД. Нормативно-правові основи надання домедичної допомоги

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, матеріалу лекцій і сюжету навчального відеофільму досягти формування навиків організації надання першої медичної допомоги під час виникнення надзвичайної ситуації.

Час проведення: 2 год (денна форма), 1 год (заочна форма).

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття першої медичної та домедичної допомоги, їх значення.
2. Перелік осіб, які можуть надавати першу медичну допомогу.
3. Основні принципи надання ПМД.
4. Алгоритм надання ПМД.
5. Поняття та ознаки надзвичайної ситуації.
6. Нормативно-правові основи надання домедичної допомоги співробітниками Національної поліції.

Методичні вказівки.

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань.

Перша медична допомога – комплекс невідкладних медичних заходів, які проводяться людині, яка раптово захворіла або постраждала, на місці події та під час її транспортування до медичного закладу.

Домедична допомога - невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи

Основні документи нормативно-правової бази щодо захисту життя та здоров'я людини в Україні: Конституції України (ст.49), Основ законодавства України про охорону здоров'я (Закон України від 19 .11. 1992 р.), Закон України «Про забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення» (1994 р.), Загальнодержавна соціальна програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 рр. (Закон України від 4.04.2013р.), Закон України «Про екстрену медичну допомогу» (2013р.). Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.03.2022 року N441 «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах», Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу (Постанова КМ України від 21.11. 2012 р. № 1115), Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти (Наказ МОЗ України від 29.03.2017 № 346)

Надзвичайна ситуація (НС) — порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єкті або території, спричинене аварією, катастрофою,

стихійним лихом чи іншою небезпечною подією, яка призвела (може призвести) до загибелі людей та/або значних матеріальних втрат.

Наводиться алгоритм дій під час надання першої медичної допомоги.

Заклучна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенні завдань для самостійної роботи.

Література

1. . Конституція України (ст. ст. 27, 49, 50). Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР [URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр)
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII (зі змінами та доповненнями): [URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/1429172?stan=5/](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/1429172?stan=5/).
3. Про захист прав людини і основоположних свобод: : Конвенція Ради Європи від 4 листопада 1950 р. (в ред. від 1 червня 2010 р.) (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом [№ 11 від 11 трав. 1994 р.](#), Протоколом [№ 14 від 13 трав. 2004 р.](#)): [URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004).
4. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5081-VI: [URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/1429172?stan=5/](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/1429172?stan=5/).
5. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16 червня 2014 р. № 398: [URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/1429172?stan=5/](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/1429172?stan=5/).
6. Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII: [URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19).
7. Загальнодержавна соціальна програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 рр.: Закон України від 04.04.2013 № 178-VII (Редакція від 01.01.2015): [URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/178-18](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/178-18)
8. Про забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII (редакція від 28.12.2015, підстава [901-19](#)): [URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4004-12](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4004-12)
9. Про затвердження переліків лікарських засобів та виробів медичного призначення, які повинні бути в складі аптечок медичних загальновійськових індивідуальних, аптечки автомобільної загальновійськової, наплічника медичного загальновійськового санітара та наплічника медичного загальновійськового санітарного інструктора : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28 лип. 2016 р. № 784 [URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/z1072-16](http://zakon.rada.gov.ua/go/z1072-16).
10. Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2012 року № 1115: [URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1115-2012](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1115-2012)
11. Про організацію навчання окремих категорій немедичних працівників навичкам надання першої невідкладної медичної допомоги: Наказу МОЗ України від 02 березня 2009 № 132, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21

травня 2009 року за № 445/16461: URL: :
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0445-09>

12. Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти: Наказ МОЗ України від 29.03.2017 № 346. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0346282-17#Text>

13. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.

URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

14. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

15. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

16. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

17. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюкта та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0>

[.pdf](#)

Тема № 2: Медицина катастроф. Організація першої медичної допомоги в умовах військового часу.

Практичне заняття: Медицина катастроф. Організація першої медичної допомоги в умовах військового часу.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування знань і вмінь щодо надання першої медичної допомоги постраждалим в осередку катастрофи.

Час проведення: 2 год (денна форма), 1 год (заочна форма).

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Визначення катастрофи. Причини, які викликають катастрофи.
2. Класифікація катастроф.
3. Фази допомоги при катастрофах та тактика рятувальника при наданні допомоги.
4. Терміни надання першої медичної допомоги.
5. Організація першої медичної допомоги в умовах військового часу.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

При проведенні практичного заняття необхідно звернути увагу на визначення *катастрофи* у медичному розумінні, як раптової, швидкоплинної 13-17 надзвичайно небезпечної для здоров'я і життя людей події, в результаті якої з'являється значна кількість потерпілих, виникають масові зрушення психіки у людей, погіршується санітарно-гігієнічна та епідемічна обстановка в зоні ураження, дезорганізація системи керівництва місцевою охороною здоров'я, матеріальні та людські затрати, внаслідок чого виникає невідповідність між гострою потребою у медичній допомозі та можливостями наявних сил і засобів по рятуванню постраждалих.

Згідно з класифікацією Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я курсантам (слухачам, студентам) пропонується розрізняти такі групи катастроф: метеорологічні (буря, морози, жара, посуха тощо), топологічні (землетруси, виверження вулканів), аварії (вихід з ладу технічних споруд, пожежі, аварії кораблів, літаків, потягів, автотранспорту, системи водопостачання тощо). За поширеністю катастрофи можуть бути приватними, об'єктовими, регіональними та глобальними. З кількістю потерпілих виділяють катастрофи: малі, потерпілих 25 – 100 осіб, з них потребують госпіталізації 10-15 осіб; середні, потерпілих 101-1000 осіб, з них потребують госпіталізації 51-250 осіб; великі, потерпілих понад 1000 осіб, з них потребують госпіталізації понад 250.

З погляду надання першої медичної допомоги потерпілим катастрофи доцільно поділяти за характером патології: травматологічні, хімічні (токсикологічні), радіаційні та епідемії.

Для практичного підходу при наданні першої медичної допомоги постраждалим необхідно розрізняти фази допомоги при катастрофах: 1 фаза (ізоляції) – характеризується ураженням незахищеного населення, допомога якому ззовні неможлива; 2 фаза (порятунку) – характеризується рятувальними роботами загонів, які прибули в район лиха; 3 фаза (відновлення) – характеризується реконструктивно-відновним лікуванням і реабілітацією на етапі кваліфікованої чи спеціалізованої медичної допомоги.

Наводиться визначення медичного сортування постраждалих на до госпітального етапі, а також правила сортування постраждалих для подальшого транспортування.

Викладач робить наголос на таких поняттях і даних, як: 1) особливості надання першої медичної допомоги постраждалим з травматичними ураженнями; 2) особливості надання першої медичної допомоги постраждалим з ураженнями атмосферою або технічною електроенергією; 3) особливості надання першої медичної допомоги постраждалим з радіаційними ураженнями; 4) особливості надання першої медичної допомоги постраждалим на місці автомобільної аварії; 5) особливості надання першої медичної допомоги постраждалим на місці падіння літака; 6) особливості надання першої медичної допомоги постраждалим на місці аварії на залізничному транспорті; 7) особливості надання першої медичної допомоги постраждалим на місці аварії у водоймищах; 8) особливості надання першої медичної допомоги постраждалим з ознаками дії отруйних речовин; 9) особливості надання першої медичної допомоги при підозрі на отруєння великої кількості осіб; 10) особливості надання першої медичної допомоги при підозрі дії на тіло людини об'єктів вірусної або бактеріальної природи.

Окремо робиться наголос на особливостях організації першої медичної допомоги в умовах військового часу; особливостях виявлення поранених, а також виведення їх з поля бою. Наводиться визначення військового часу. Надаються ознаки поранень і травмувань, які завдані вибуховими пристроями і вогнепальним знаряддям або зброєю.

Заклучна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенні завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.
URL:
http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 3: Організація першої медичної допомоги при критичних для життя людини станах: синдром тривалого стиснення, кровотеча, крововтрата.

Практичне заняття: Перша медична допомога при критичних для життя людини станах.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь щодо надання першої медичної

допомоги постраждалим із кровотечею, крововтратою, гострими судинними захворюваннями, синдромом тривалого стиснення, розладами психіки при психічних розладах і захворюваннях.

Час проведення: 2 год (денна форма), 1 год (заочна форма).

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Причини виникнення синдрому тривалого стиснення (СТС) та клінічні прояви. Надання першої допомоги при СТС.
2. Особливості надання медичної допомоги постраждалим із кровотечею.
3. Особливості надання медичної допомоги постраждалим із крововтратою.
4. Особливості надання медичної допомоги постраждалим із гострими судинними захворюваннями.
5. Особливості надання медичної допомоги постраждалим із розладами психіки при психічних розладах і психічних захворюваннях.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

При вивченні даної теми курсант повинен знати першочергові завдання, які стоять перед рятівником при наданні домедичної допомоги при виникненні синдрому тривалого стиснення. Слід звернути увагу на причини виникнення СТС, механізм розвитку поліорганної патології. Синдром тривалого стиснення (синдром тривалого роздавлювання, синдром розтравлення, травматичний токсикоз, crash syndrom) – патологічний стан організму, що виникає при тривалому стисненні частин тіла важкими предметами і проявляється картиною травматичного шоку і ендотоксикозу з наступним розвитком поліорганної недостатності (в першу чергу ниркової). Курсант повинен знати, що в розвитку СТС найбільше значення мають 3 фактори: больове подразнення, травматична токсемія, плазмовтрата. Клініка СТС складається з трьох періодів – раннього (до 3 днів), проміжного (від 3 по 8 – 12 день) та пізнього (від 8 - 12 днів до 1 2 місяців).

На практичному занятті слід звернути увагу на механізм виникнення кровотеч, на основні ознаки кровотечі та крововтрати. Ознаки крововтрати: різка блідість шкіряних покривів, збільшення частоти серцевих скорочень, збільшення частоти пульсу при зменшенні його наповнення, збільшення частоти дихання при зменшенні його глибини, прогресивне зниження артеріального тиску. В залежності від місця, куди виливається кров, розрізняють: внутрітканинну, зовнішню, внутрішню відкриту та внутрішню закриту кровотечу. Види кровотеч за анатомічною ознакою: артеріальні, венозні, капілярні, паренхіматозні. Рятівник повинен чітко бачити ознаки крововтрати, вміти швидко зупинити кровотечу підручними засобами, використовуючи один із п'яти методів

тимчасової зупинки кровотечі: накладення джгута стандартного Есмарха (імпрізованого), пов'язки що тисне, максимального згинання кінцівки у суглобі, тампонами рани, здавлення судини (до кістки). Кожен курсант на практичному занятті повинен відпрацювати всі методи тимчасової зупинки кровотечі, знати правила накладення джгута Есмарха та можливі ускладнення від накладення джгута.

Курсанту необхідно вивчити клінічну картину внутрішньої кровотечі, крововтрати та гострого недокрів'я, знати алгоритм допомоги при цих станах, швидко реагувати на погіршення загального стану постраждалого, використовуючи чотири принципи надання допомоги.

На практичному занятті необхідно розібрати поняття поранення та механізм виникнення поранень. Рана – патологічний процес, що виникає в результаті дії механічного фактору та супроводжується порушенням цілісності покривних тканин. В залежності від знаряддя, що раниць у клінічній практиці зустрічають такі види ран: колоті, різані, рубані, ушиблені, вогнепальні. Курсант повинен знати як місцеві так і загальні симптоми ран. До місцевих симптомів ран відносяться: біль, зіяння рани, кровотеча, запальна реакція. До загальних – гостра крововтрата, шок, загальна запальна реакція (загальна інтоксикація). Патологічний процес, що протікає у рані має фазність перебігу: фаза запалення з періодом судинних змін та періодом очищення рани від некротичних тканин, фаза регенерації, фаза реорганізації рубця.

Наводиться визначення шоку. Причини та стани, які призводять до розвитку шоку. Фази шоку. Ознаки і симптоми шоку залежно від фази розвитку. Основні принципи надання першої допомоги при шоківому стані. Алгоритм надання домедичної допомоги при травматичному шоку.

Викладач пояснює визначення гострої судинної недостатності: інсульт, інфаркт, недокрів'я кінцівки. Симптоми і клінічні прояви. Особливості надання першої медичної допомоги при гострій судинній недостатності.

Наводиться алгоритм першої домедичної допомоги при судинній недостатності. Поняття та симптоми непритомності і колапсу. Заходи першої допомоги при стані непритомності та колапсу.

Викладач наводить визначення психічного розладу і психічного захворювання. Акцентує увагу на особливостях поведінки осіб, які страждають на тимчасовий психічний розлад або психічне захворювання. Розглядає основні симптоми і клінічні прояви розладів психічної діяльності людини. Особливості надання першої медичної допомоги особам, які страждають на тимчасовий розлад психічної діяльності або психічне захворювання.

Заклучна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенні завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.

URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Вайда Т. С. Доликарска допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 4: Перша медична допомога при ушкодженні дихальних шляхів.

Практичне заняття: Перша медична допомога при ушкодженні дихальних шляхів.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь щодо надання першої медичної допомоги постраждалим із захворюваннями органів дихання, а також порядок проведення штучної вентиляції легенів.

Час проведення: 2 год (денна форма), 1 год (заочна форма).

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Причини, які викликають порушення діяльності органів дихання.
2. Хвороби з ознаками дихальних порушень.
3. Невідкладна допомога при хворобах, які мають перебіг з дихальними порушеннями.
4. Ознаки та симптоми задухи.
5. Невідкладна допомога при порушенні прохідності дихальних шляхів.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

Перед вивченням теми курсанту необхідно обов'язково повторити особливості будови системи дихання людини.

На практичному занятті необхідно звернути увагу на розповсюджені причини дихальних порушень – бронхіальну астму, запальні хвороби дихальної системи, тяжкі форми алергійних захворювань, гіпервентиляцію, серцеву недостатність, тощо.

Загальними симптомами та ознаками при дихальних порушеннях будуть: зміна частоти, глибини дихання, наявність ознак задухи, наявність сторонніх шумів при диханні, зміна кольору шкіри із звичайного до блілого з ціанотичним відтінком, слабкість, зміна рівня свідомості постраждалого.

При розгляді теми необхідно вивчити специфічні ознаки та симптоми бронхіальної астми та гіпервентиляції, а також симптоми та прояви алергійних реакцій.

Коли рятівник стикається з ознаками дихальних порушень йому обов'язково необхідно знати та вміти використовувати на практиці загальні принципи надання першої медичної допомоги.

Перш ніж навчитися надавати допомогу при розладах дихання, необхідно вивчити ознаки зупинки дихання та причини, які можуть привести до зупинки дихання. Рятівникові необхідно оволодіти методикою штучної вентиляції легенів, слід звернути увагу на проблеми, які можуть виникнути при проведенні штучної вентиляції легенів, як проводити штучну вентиляцію легенів при підозрі на травму голови, шиї або хребта та інших проблемах.

Під час практичного заняття за допомогою манекена, необхідно оволодіти технікою надання першої медичної допомоги при зупинці дихання у дорослих та дітей. Необхідно чітко знати критерії ефективності штучної вентиляції легень.

На практичному занятті необхідно розібрати стани та причини, що можуть привести до порушення прохідності дихальних шляхів. Рятівник повинен знати ознаки та симптоми задухи, оволодіти методикою надання першої медичної допомоги при порушенні прохідності дихальних шляхів.

Якщо рятівник виявив людину без свідомості, дихання у якої не визначається, то не завжди зрозуміло, що в неї задуха, навіть не знаючи цього, можна надати першу допомогу, початкові дії якої повинні бути направлені на відновлення прохідності дихальних шляхів.

При наданні домедичної допомоги при задусі необхідно оволодіти методиками надання першої медичної допомоги при повній непрохідності дихальних шляхів дорослому або дитині, що знаходяться при свідомості, а також проведення реанімаційних заходів постраждалому без свідомості; слід звернути увагу на особливості надання першої допомоги при свідомості дітям, вагітним жінкам та особам з надлишковою вагою.

В ситуаціях, коли людина знаходиться у непритомному стані, у неї визначається дихання, пульс, відсутня сильна кровотеча та травми необхідно пам'ятати про стабільне положення постраждалого на боку, яке ще називають дренажним положенням. Стабільне положення на боку використовується для підтримки прохідності дихальних шляхів, забезпечення витікання рідини з рота у випадку кровотечі або блювоти.

Для організації надання домедичної допомоги при задусі необхідно чітко знати 4 принципи надання допомоги, а також сформулювати вміння, необхідні для надання невідкладної допомоги при порушенні прохідності дихальних шляхів.

Заключна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенні завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.
URL:
http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.
URL:
<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL: <file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 5: Перша медична допомога при ураженні крайніми температурами.

Практичне заняття: Перша медична допомога при ураженні крайніми температурами.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь щодо надання першої медичної допомоги постраждалим від дії крайніх температур.

Час проведення: 2 год (денна форма), 1 год (заочна форма).

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття та класифікація термічних травм.
2. Класифікація опіків за глибиною ушкодження тканин тіла людини. Визначення площі опіку (метод дев'яток та за правилом долоні).
3. Поняття опікової хвороби та опікового шоку.
4. Перша медична допомога при термічних опіках. Алгоритм надання домедичної допомоги опіковим хворим.
5. Поняття сонячного та теплового удару. Основні симптоми і клінічні прояви сонячного та теплового удару.
6. Перша допомога при сонячному та тепловому ударі.

7. Поняття та класифікація відморожень. Основні симптоми і клінічні прояви відморожень та гіпотермічного стану.
8. Перша медична допомога при відмороженнях та при гіпотермії. Алгоритм надання домедичної допомоги потерпілим з відмороженнями та при замерзанні.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

При вивченні даної теми курсант повинен знати першочергові завдання, які стоять перед рятівником при наданні домедичної допомоги при термічних ураженнях. Слід звернути увагу на причини термічних травм та профілактику їх виникнення. Опік необхідно розглядати як травму, яка виникає в результаті дії на тканини людини термічного джерела, який викликає різної глибини пошкодження тканин та може привести до ураження всіх внутрішніх органів.

На практичному занятті необхідно акцентувати увагу не тільки на глибину (за глибиною термічної травми розрізняють опіки 4 ступенів), а й на площі ураження (площа визначається методом долоні та за допомогою правила дев'яток). Для визначення тяжкості ураження рятівникові необхідно користуватися такими прогностичними прийомами як правило «долоні» та індекс Франка. Для визначення індексу Франка (ІФ) необхідно знати площу поверхневого опіку (1%=1) та площу глибокого опіку (1%=3), якщо отримана сума не перевищує 30 – прогноз сприятливий, 31-60 – відносно сприятливий, 61 – 90 – сумнівним та понад 90 – несприятливим.

Людина, яка надає допомогу повинна розуміти, що при опіках 2-3 ст., площа яких перевищує 10-15% може розвинутих опікова хвороба, яка протікає у вигляді чотирьох періодів: опікового шоку, гострої опікової токсемії, септичної токсемії, реконвалесценції.

Алгоритм допомоги при термічній травмі: припинення дії травматичного фактора (евакуація та гасіння одягу, що горить), захист дихальних шляхів, накладання асептичної пов'язки, охолодження (по можливості) обпеченої ділянки тіла, боротьба із шоком, сортування постраждалих за ступенем тяжкості ураження, під час надання долікарської допомоги необхідно керуватися загальними принципами надання медичної допомоги.

Тепловий удар – патологічний стан організму, що виникає в результаті загального перегрівання його під дією зовнішніх факторів. Курсанту необхідно знати фактори, які спричиняють виникнення теплового та сонячного удару, а також симптоми трьох форм тяжкості ураження.

Алгоритм допомоги при тепловому ударі містить евакуацію постраждалого із зони високої температури, проведення заходів щодо охолодження хворого та дотримання принципів надання першої медичної допомоги.

При вивченні даної теми курсант повинен знати першочергові завдання, які стоять перед рятівником при наданні домедичної допомоги при відмороженнях

та замерзанні. Необхідно знати причини виникнення відморожень та замерзання, а також фактори, які сприяють відмороженню та замерзанню. Відмороження – це термічна травма (локальне ураження тканин), яка виникає в результаті негативної дії на тканини людини низьких температур. В залежності від етіологічного чинника розрізняють чотири основних види відморожень, що різняться за клінічною та морфологічною картиною: відмороження від впливу сухого морозу, відмороження, що виникає при температурі вище нуля, контактні відмороження, синдром обмороження.

В перебігу відморожень виділяють періоди: до реактивний, реактивний, ранній реактивний та пізній реактивний. Вся клінічна картина відморожень розвивається у реактивному періоді, коли після зігрівання створюються умови для розвитку гіпоксії тканин, запалення та некрозу.

Необхідно пам'ятати, що клінічна картина відморожень 3-4 ст. характеризується гангrenoю тканин (сухою або вологою).

Гіпотермія полягає в загальному переохолодженні тіла, коли організм не в змозі компенсувати втрату тепла в результаті чого настає порушення терморегуляції, критичний розлад обміну речовин в організмі, що може привести до смерті. Рятівникові необхідно знати наступні прояви переохолодження: відчуття слабкості, підвищеної втомлюваності, скутості, оніміння, сонливості, втрата координації рухів, зміна рівня свідомості, значне зниження температури тіла.

Завдання першої допомоги у до реактивному періоді є відновлення температури тканин, боротьба з шоком, нормалізація кровообігу в ушкодженій ділянці.

Алгоритм допомоги при відмороженні та гіпотермії: відновлення температури і кровообігу в відморожених ділянках тіла за допомогою накладення термоізолюючих пов'язок, заходи по зігріванню всього організму, дотримання принципів надання першої медичної допомоги (виклик швидкої, наглядання за ознаками життя тощо).

Заключна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенням завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.

URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B>

[D%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf](https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf)

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 6: Перша медична допомога при отруєннях.

Практичне заняття: Перша медична допомога при отруєннях.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь щодо розпізнавання клінічних проявів отруєнь та оволодіння методами надання домедичної допомоги при різних видах отруєнь.

Час проведення: 2 год (денна форма), 1 год (заочна форма).

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття та види отруєнь.
2. Отруйні речовини та їх види.
3. Шляхи проникнення отруйних речовин до організму людини.
4. Загальні ознаки та симптоми отруєнь.

5. Загальні принципи надання домедичної допомоги при отруєннях (харчових, чадним газом, від укусів змій та комах).

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

При вивченні теми курсант повинен знати поняття отруєння, його види та прояви в залежності від отруйної речовини та шляху її проникнення в організм людини. Під отруєнням необхідно розуміти порушення здоров'я людини, що виникає при взаємодії його організму з шкідливими (отруйними) речовинами, які потрапили до нього ззовні. Отруєння раптово починаються, клінічна картина має швидкий розвиток тяжке протікання патологічного процесу, що і є причиною часто виникаючих станів, що загрожують життю людини. Необхідно звертати увагу на те, що небезпека отруєнь поглиблюється ще й виникненням їх у випадковій обстановці, надзвичайним різноманіттям етіологічних факторів, які затрудняють точність та своєчасність діагностики. Рятівникові необхідно пам'ятати, що навіть при отруєннях невідомою отрутою надання першої медичної допомоги загальними принципами у більшості випадків забезпечує спасіння життя постраждалого та його одужання.

На практичному занятті слід звернути увагу на початкові ознаки отруєння, які перш за все залежать від шляхів проникнення отрути (через шлунково-кишковий тракт – пероральний шлях, дихальні шляхи - аерогенний, шкіру - дермальний, через слизові оболонки, через рану, внаслідок ін'єкцій) в організм людини: нудота, слинотеча неприємний смак у роті, біль в області шлунку, блювання відмічаються пероральному шляху; кон'юнктивіт, відчуття різі в очах, слезотеча – при потраплянні в очі; риніт, відчуття дискомфорту у горлі, запальні процеси в глотці, трахеї, бронхах – при інгаляційному шляху проникнення; запальні явища на шкірі у вигляді почервоніння, висипання – при дермальному шляху. Багато отруйних речовин (особливо жиророзчинних) проникають до організму декількома шляхами одночасно, тоді початкові прояви отруєнь бувають різноманітними та найбільш виражені в резорбтивній фазі, коли отрута знаходиться в крові та проявляє свою токсичну дію на шляхах циркуляції, накопичення в тканинах та виділення з організму. Слід пам'ятати, що для отруєнь характерна поліморфність клінічних проявів внаслідок токсичного ураження багатьох органів та систем, а також рефлекторних та нейроендокринних зрушень в організм, що і є найбільш характерною особливістю отруєнь. В основі будь-якого отруєння лежать обмінні порушення, в залежності від ступеню їх проявів в тканинах та органах розвиваються обмінно-дистрофічні, дегенеративні або некротичні зміни, при цьому завжди страждають нервова та серцево-судинна системи, печінка, нирки, легені, шкіра та слизові оболонки.

Рятівник повинен знати основні ознаки та симптоми отруєнь, так резорбтивна фаза отруєння легкого ступеню характеризується в основному

неспецифічними загально токсичними явищами: загальною слабкістю, головним болем, головокружінням, зниженням апетиту, нудотою, блюванням; при більш тяжких отруєннях можуть бути порушення з боку нервової системи у вигляді різкого збудження чи пригнічення, непритомності, коматозного стану, судом, може розвиватися колапс, бувають порушення функції дихання, набряк легенів, спазм та набряк гортані з загрозою асфіксії (звичайно при інгаляційній дії отрути); часто спостерігаються шлунково-кишкові розлади у вигляді болю, блювання, проносу (особливо при пероральному шляху отруєння). Розвиток отруєння та його ускладнень залежить від множинної дії отрути: подразнюючого, рефлексорного та резорбтивного (загально токсичного).

До практичного заняття курсанту необхідно вивчити ознаки та симптоми отруєнь чадним газом, продуктами харчування, грибами та отруйними рослинами, кислотами та лугами, отрутохімікатами, лікарськими препаратами та алкоголем, отрутохімікатами.

Рятівникові пропонується вивчити наступний алгоритм першої медичної допомоги (при обов'язковому дотриманні 4 принципів надання допомоги): 1) проведення заходів, що направлені на припинення дії отрути на шляхах проникнення до організму постраждалого (в фазі локальної дії отрути); 2) заходи щодо попередження токсичної дії отрути в резорбтивній фазі отруєння (циркуляція отрути та його токсичних метаболітів у крові та накопичення в тканинах) – призначення проти отрутих сумішей (антидотів), забезпечення видалення отрути з організму; 3) забезпечення функціонування життєво важливих органів та систем; 4) профілактика ускладнень.

Рятівникові необхідно досконально вивчити заходи надання домедичної допомоги при кожному шляху проникнення отрути, а також при різних видах отруєнь (харчовому, чадним газом, отрутохімікатами тощо).

Заключна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенні завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.
URL:
http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.
URL:
<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B>

[0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf](#)

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 7: Перша медична допомога при гострих станах (ураження серцево-судинної системи, головного мозку, епілепсія, цукровий діабет, діабетична кома.

Практичне заняття: Перша медична допомога при гострих станах (ураження серцево-судинної системи, головного мозку, епілепсія, цукровий діабет, діабетична кома).

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь щодо надання першої медичної допомоги постраждалим з серцево-судинними захворюваннями, ураженням головного мозку, епілепсією, цукровим діабетом.

Час проведення: 2 год (денна форма), 1 год (заочна форма).

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Фактори, що спричиняють розвиток серцево-судинних захворювань.
2. Хвороби, які супроводжуються ознаками серцево-судинних порушень.
3. Основні симптоми і клінічні прояви хвороб з ознаками серцево-судинних

порушень.

4. Невідкладна допомога при хворобах, які мають перебіг з порушеннями роботи серцево-судинної системи.

5. Симптоми зупинки серця та техніка проведення непрямого масажу серця, проведення серцево-легеневої реанімації.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

Перед вивченням теми курсанту необхідно обов'язково ознайомитись з деякими особливостями будови серцево-судинної системи.

На практичному занятті слід звернути увагу на розповсюджені причини розвитку серцево-судинних захворювань, причини виникнення невідкладних серцево-судинних станів. Основні фактори ризику серцево-судинних захворювань – паління, вживання жирної їжі, підвищений кров'яний тиск, надмірна вага тіла, гіподинамія. Рятівникові необхідно знати причини та хвороби, які можуть викликати зупинку серця. Відсутність свідомості, відсутність дихання та відсутність пульсу – триада симптомів зупинки серця.

Рятівник повинен знати основні ознаки та симптоми стенокардії (біль в області серця різної інтенсивності та різноманітного характеру) та інфаркту міокарду: давлучий стискуючий біль в області серця, іррадіація болю, різка слабкість, відчуття страху смерті, утруднене дихання, зміна показників пульсу, зміна кольору шкіри від нормального до синюшного, холодний липкий піт тощо.

Курсанту необхідно вивчити ознаки та симптоми гіпертонічної хвороби та гіпертонічного кризу, можливі ускладнення гіпертонічного кризу, ознаки та симптоми інсульту, види інсульту – геморагічний та ішемічний.

Після вивчення теми курсант повинен вміти надавати першу медичну допомога при зупинці серця, стенокардії, інфаркті міокарду, гіпертонічному кризі та інсульті. На манекені необхідно оволодіти технікою проведення серцево-легеневої реанімації дорослому, дитині та немовляті. Рятівникові необхідно чітко знати критерії ефективності проведення серцево-легеневої реанімації – поява ознак життя та коли можна припинити серцево-легеневу реанімацію – безпека рятівника під загрозою, серце постраждалого почало працювати, на місці пригоди є інший рятівник що може вас замінити, ви не можете продовжувати реанімаційні заходи через втому.

Курсант повинен оволодіти навичками надання першої медичної допомоги при зупинці серця: проведення серцево-легеневої реанімації дорослому, дитині і немовляті, а також з критеріями ефективності проведення серцево-легеневої реанімації.

Викладач розповідає курсантам про основні симптоми і клінічні прояви епілепсії; фактори, які можуть сприяти розвитку епілепсії у здорової особи і загостренню стану у хворої людини. Наводить визначення епілептичного статусу. Знайомить курсантів із алгоритмом надання першої медичної допомоги

Заклучна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенні завдань для самостійної роботи.

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг. ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL:http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/D_omedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НБП Інтерсервіс, 2014. 84 с.
[_URL: file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D](file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D)

[0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf](#)

Тема № 8: Перша медична допомога при невідкладних станах різного походження.

Практичне заняття: Перша медична допомога при невідкладних станах різного походження.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь щодо надання першої медичної допомоги постраждалим при невідкладних станах різного походження.

Час проведення: 2 год (денна форма), 1 год (заочна форма).

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Фізіологія, передвісники, етапи та механізм пологів.
2. Транспортування вагітних.
3. Організація першої домедичної допомоги при передчасних пологах.
4. Тактика домедичної допомоги при попаданні сторонніх тіл до організму людини.
5. Організація першої домедичної допомоги при укусах тваринами та отруйними комахами.
6. Організація першої медичної допомоги при утопленні.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

При вивченні даної теми курсант повинен знати першочергові завдання, які стоять перед рятівником при наданні домедичної допомоги при невідкладних станах різного походження. При підготовці до заняття необхідно вивчити особливості будови жіночих статевих органів, знати клінічну картину пологового процесу. Пологами називається складний біологічний процес, в результаті якого йде вигнання плідного яйця із порожнини матки через природні родові шляхи після досягнення плодом зрілості. Пологовий акт ділиться на 3 періоди: перший – період розкриття шийки матки, другий – період вигнання плоду з матки, третій – післяпологовий період. При розгляді задач домедичної допомоги при укусах тваринами та отруйними комахами рятівникові слід звернути увагу на опитування постраждалого та свідків, характерні скарги на погіршення

загального стану здоров'я, ознаки та симптоми раптово нападу захворювання (при укусах отруйними комахами, зміями). Тактика рятувальника при укусах тваринами та отруйними комахами містить дії, що передбачені основними принципами надання допомоги.

При ознайомленні з принципами першої медичної допомоги при попаданні сторонніх тіл в різні органи людини, необхідно вивчити основні симптоми і клінічні прояви при попаданні сторонніх тіл: в зовнішній слуховий прохід, у порожнини носа та рота, до ока, в гортань, трахею та бронхи, до шлунково-кишкового тракту.

Викладач пояснює поняття гострих захворювань органів і систем організму людини; поняття гострих захворювань органів черевної порожнини; гострого болю у животі. Робить наголос на причинах, що призводять до розвитку гострого болю у животі. Доводить до курсантів ознаки і симптоми гострого болю у животі, а також основні дії рятувальника особам із гострим болем у животі.

Курсанти вивчають стани, які супроводжуються ознаками діареї. Причини виникнення діареї. Ознаки та симптоми діареї. Профілактика діареї. Ознаки зневоднення організму. Перша домедична допомога при діареї та загальному зневодненні.

На занятті викладач доводить до відома курсантів симптоми і клінічні прояви ниркових колік. Пояснює алгоритм надання першої медичної допомоги при ниркових коліках та гострій затримці сечі; причини виникнення колік та затримки сечі; основні симптоми цього стану і тактику першої допомоги.

Курсанти вивчають основні клінічні прояви гострої печінкової недостатності. Відпрацьовують алгоритм надання першої медичної допомоги особам з гострою печінковою недостатністю.

Викладач доводить до відома курсантів поняття утоплення. Робить наголос на видах утоплень і основних симптомах утоплення. Курсанти відпрацьовують алгоритм дій рятувальника під час витягнення постраждалого з води і тактику надання домедичної допомоги при спасінні утопаючого на воді та на березі.

Заключна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенням завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.

URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B>

[D%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf](https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf)

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 9: Перша медична допомога при травматичних ураженнях.

Практичне заняття: Перша медична допомога при травматичних ураженнях.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь щодо надання першої медичної допомоги постраждалим з травмами опорно-рухового апарату та при травмах голови та хребта.

Час проведення: 2 год.

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття і класифікація травм опорно-рухового апарату.
2. Клінічні прояви перелому кісток. Класифікація переломів кісток.
3. Клінічна картина вивиху суглобів.

4. Симптоматика розтягування і розриву зв'язок.
5. Алгоритм надання домедичної допомоги при травмах опорно-рухового апарату.
6. Види шин для проведення транспортної іммобілізації. Правила накладання шин.
7. Поняття і класифікація травм голови. Симптоми травм голови.
8. Ранні та пізні ускладнення травм голови. Особливості надання першої допомоги при травмах голови.
9. Алгоритм надання домедичної допомоги при тяжких травмах голови.
10. Класифікація травм хребта. Клінічні прояви травм хребта.
11. Надання першої домедичної допомоги при травмах хребта, особливості транспортування потерпілих.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

Перед вивченням теми курсанту необхідно повторити особливості будови опорно-рухового апарату тіла людини.

На практичному занятті необхідно розібрати поняття травм опорно-рухового апарату, причини їх виникнення, розповсюдженість та заходи профілактики, особливо під час виконання службових обов'язків. Опорно-рухова система складається з кісток, м'язів, зв'язок, сухожилля та виконує такі основні функції: служить опорою тіла, захищає внутрішні органи, бере участь у русі тіла, приймає участь у виробленні тепла, кров'яних клітин, служить сховищем мінеральних речовин.

Падіння, сильні удари, невправний або несподіваний рух кінцівки, при різноманітних аваріях у тому числі і дорожньо-транспортних найчастіше виникають травми опорно-рухового апарату. Переломи, вивихи, розтягнення та розриви зв'язок, сухожилля та м'язів – основні види травм опорно-рухової системи. Небезпечною травмою опорно-рухового апарату є переломи, які можуть бути закритими та відкритими (з пошкодженням шкіряних покривів), без зміщення та із зміщенням уламків, повні та неповні, не ускладнені та ускладнені (шоком, пошкодженням внутрішніх органів).

Рятівникові слід знати загальні симптоми та ознаки травм опорно-рухового апарату: біль, болючість при пальпації, припухлість, зміна кольору шкіри, порушення функції. При підозрі на перелом чи вивих до вищезазначених симптомів додаються: наявність деформації, зміни форми кінцівки, зміни кута розташування кістки, зовнішня кровотеча, відчуття хрускоту в кістках під час травми та при пальпації. Курсант повинен також знати механізм виникнення вивиху суглобів, характерні ознаки та можливі ускладнення вивихів.

Забезпечення нерухомості ушкодженої кінцівки за допомогою накладання шини є основою надання першої медичної допомоги при травмах опорно-рухового апарату та ранньою профілактикою травматичного шоку. Іммобілізація

пошкодженої частини направлена на: зменшення болю, запобігання додаткового травмування, запобігання переходу закритого перелому у відкритий, зменшення ймовірності порушення кровообігу в пошкодженій частині тіла. Імобілізація може виконуватись шляхом накладання шини (м'якої, жорсткої чи анатомічної), підтримуючої пов'язки або бинтування.

Для того, щоб шина виконала свою функцію рятівник повинен знати правила накладання шин: шину не можна накладати на голе тіло, шина повинна бути достатньо міцною, щоб не зламатися, шина повинна бути надійно закріплена на кінцівці, щоб якісно зафіксувати місце перелому, довжина транспортної шини повинна відповідати довжині травмованої кінцівки, шина накладається без зміни положення ушкодженої ділянки тіла у фізіологічному положенні, шина повинна захоплювати як ділянку ушкодження так і суглоби, які розташовані вище і нижче місця пошкодженої ділянки, до і після накладання шини необхідно перевіряти кровообіг у пошкодженій частині тіла (слідкувати за кольором нігтів та температурою кінцівки при необхідності корегувати силу закріплення шини).

Заклучна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенням завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.
URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL:http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL: <file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 10: Перша медична допомога при електротравмі.

Практичне заняття: Перша медична допомога при електротравмі.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь щодо надання першої медичної допомоги особам, які постраждали від дії атмосферної і технічної електрики.

Час проведення: 2 год.

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Основні симптоми ураження людини технічною електрикою.
2. Основні симптоми ураження людини атмосферною електрикою.
3. Принципи надання домедичної допомоги постраждалим при ураженні атмосферною і технічною електрикою.

Методичні рекомендації

При вивченні даної теми курсант повинен знати першочергові завдання, які стоять перед рятувальником при наданні домедичної допомоги постраждалим від дії атмосферної і технічної електрики.

При розгляді на практичному занятті електротравми необхідно знати від яких чинників залежить тяжкість ураження електричним струмом, необхідно диференціювати форми уражень – легку (непритомність), середню (судоми м'язів, втрата свідомості, розлади дихання та серцевої діяльності) та важку (пригнічення серцевої діяльності, зупинка дихання, клінічна смерть). Алгоритм допомоги містить звільнення постраждалого від дії електричного струму та у подальшому дотримання 4 принципів надання першої медичної допомоги.

Викладач доводить до відома курсантів визначення електромітки, а також можливі наслідки для життя і здоров'я людини ураження струмом.

Заклучна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків,

оголошенням завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.
URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.
URL: <file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>
3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.
URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>
4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.
URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL: <file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 11: Особливості надання допомоги при психогенних реакціях.

Практичне заняття: Особливості надання допомоги при психогенних реакціях.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь щодо опрацювати навички надання термінової психологічної допомоги та саморегуляції психоемоційних станів, оволодіти здатністю знижувати загальний рівень стресу.

Час проведення: 2 год.

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття стресу, види стресу.
2. Загальні ознаки стресу.
3. Адаптація до стресу.
4. Особливості надання термінової психологічної допомоги у складних стресових ситуаціях.
5. Складні стресові ситуації.
6. Термінова психологічна допомога у випадках апатії.
7. Термінова психологічна допомога у випадках страху.
8. Термінова психологічна допомога у випадках неконтрольованої рухової активності.
9. Термінова психологічна допомога у випадках агресії.
10. Термінова психологічна допомога у випадках плачу.
11. Термінова психологічна допомога у випадках істерики.
12. Термінова психологічна допомога у випадках спілкування із жертвою насильства.
13. Термінова психологічна допомога в ситуаціях суїциду.
14. Методи боротьби зі стресом.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

Перед вивченням теми курсанту необхідно повторити особливості будови нервової системи людини.

На практичному занятті необхідно розібрати концепцію психічного здоров'я, принцип цілісності здоров'я і психічного стану особистості, критерії оцінки психічного здоров'я (властивості особистості, переважаючі психічні стани, адекватність психічного відображення, гармонійність особистості). Вікові аспекти психічного здоров'я.

З'ясовують поняття «стрес» і «дистрес»; види та стадії стресу; ознаки стресу; поняття адаптації; психічні розлади пов'язані зі стресом; стрес у професійній діяльності; класифікацію психогенних захворювань; загальну характеристику та класифікацію психогеній; основні групи етіологічних

факторів та патогенез психогеній; класифікацію психогенних розладів; клінічні форми та діагностику реактивних психозів; прояви афективно-шокових реактивних розладів; реактивну депресію, параноїд, галюциноз; неврозоподібні стани, невроз (неврастенію істеричний невроз, невроз нав'язливих станів, депресивний невроз, іпохондричний невроз, дисморфофобічний невроз, фобічний невроз, нервову анорексію та булімію); лікування, профілактику, реабілітацію та експертизу при психогенних захворюваннях; посттравматичний стресовий розлад.

При ознайомленні з психосоматичними розладами звертають увагу на психологічні особливості хворих з соматичними захворюваннями. Розглядають класифікацію психосоматичних розладів: психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи, бронхів та легень, травного тракту, нирок; психологічні зміни при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДу; психологічні зміни при ендокринних, нервових та психічних захворюваннях; психологічні зміни у жінок у період вагітності та пологів; особливості психології хворих дітей та людей похилого віку; вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів; принципи профілактики психосоматичних розладів.

Крім того, звертають увагу на взаємозв'язок між способом життя і психічним здоров'ям; зловживання психоактивних речовин (алкоголь, наркотики, токсикоманічні речовини), поведінкові та психосоматичні розлади.

Курсанту слід знати методи локалізації стресу (прийняття себе, саморегуляція, суб'єктивні вимоги, підвищення стресостійкості); рефреймінг; міорелаксацію за Джекобсоном; термінову психологічну допомогу (апатія, страх, ступор, неконтрольована рухова активність, агресія, істерика, насильство, спроба суїциду); психічну саморегуляцію; психогігієну та психопрофілактику; психологічну реабілітацію; методи корекції й психотерапії ПТСР; значення емоційно-вольової підготовленості для працівника Національної поліції.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.

URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D>

[0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf](#)

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МБС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 12: Алкоголізм та його наслідки. Тютюнопаління.

Практичне заняття: Алкоголізм та його наслідки. Тютюнопаління.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь визначати стадії алкоголізації людини, розрізнявати ускладнення, які виникають при зловживанні алкоголем; надавати відповідну домедичну допомогу при отруєнні алкоголем.

Час проведення: 2 год.

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Основні фактори формування алкогольної залежності.
2. Про історичні аспекти зловживання алкоголю.
3. Механізм токсичного впливу алкоголю на організм.
4. Стадії алкоголізму.
5. Токсичний вплив алкоголю на органи та системи організму.
6. Вплив алкоголю на нервову систему. Вміст алкоголю в крові.
7. Вплив алкоголю на жіночий та дитячий організм.
8. Вживання отруйних технічних рідин.
9. Ускладнення алкоголізму: синдром похмілля, біла гарячка.

10. Культура вживання алкогольних напоїв.

11. Тютюнопаління.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

На практичному занятті необхідно розібрати алкоголізм як соціальну та медичну проблему суспільства; фактори, які сприяють формуванню алкогольної залежності (соціальні: низький культурний і матеріальний рівень життя; біологічні: спадкоємна схильність; психологічні: психоемоційні особливості особистості, нездатність до соціальної адаптації і протистояння стресам); визначення поняття алкоголізму; фізіологічний вплив алкоголю на організм; ступені алкогольного сп'яніння, характеристика стадій хронічного алкоголізму (неврологічна, наркоманічна, енцефалопатична); токсична дія алкоголю на окремі органи і системи організму людини; особливості впливу алкоголю на організм жінки та дитини; пивний алкоголізм; вживання сурогатів алкоголю; ускладнення життєдіяльності організму в наслідок зловживання алкоголем (похмільний синдром, алкогольний делірій, параноїд та галюциноз, алкогольне марення); сучасні принципи лікування алкоголізму; культура вживання алкоголю.

Крім того, на занятті розглядають куріння тютюну як різновид токсикоманії: статистичні дані, історичні традиції тютюнопаління; про стан тютюнопаління в Україні; основні мотиви тютюнопаління серед молоді; загальні відомості про нікотин; шкідливий вплив тютюнопаління на окремі органи та системи організму людини; «пасивне» тютюнопаління; вплив тютюнопаління на організм підлітка; шляхи подолання звички тютюнопаління; боротьба з тютюновою залежністю.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.

URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D>

[0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf](#)

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 13: Наркотики та їх негативний вплив на організм людини.

Практичне заняття: Наркотики та їх негативний вплив на організм людини.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь визначати стадії наркотичного сп'яніння, зовнішні ознаки наркомана; розрізнявати ускладнення, які виникають при вживанні наркотиків; надавати відповідну домедичну допомогу при отруєнні наркотичними препаратами.

Час проведення: 2 год.

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Загальний огляд проблеми наркоманії. Причини наркоманії.
2. Нормативно-правові акти щодо незаконного обігу наркотиків.
3. Класифікація наркотичних засобів.
4. Визначення термінологічних понять.
5. Загальний механізм дії наркотичних засобів в організмі людини.
6. Особливості перебігу наркоманії.
7. Критерії небезпеки вживання наркотиків.

8. Особливості отримання та вживання наркотиків.
9. Визначення мір контролю над обігом наркотиків.
10. Види залежності та наркотичне сп'яніння.
11. Загальні та специфічні ознаки вживання наркотиків.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

На практичному занятті необхідно розібрати поняття про наркотичні речовини та визначення поняття «наркоманія»; причини та масштаби розповсюдження наркотиків; історичні та медичні аспекти вживання наркотиків; класифікацію наркотичних засобів: збуджуючі засоби («малі» стимулятори, амфетаміни, кокаїн, маріхуана) та нейродепресанти (алкоголь, нікотин, снодійні засоби, героїн та інші опіати, галюциногени).

Викладач пояснює на занятті специфічну та токсичну дію наркотиків; звикання до наркотиків та етапи наркозалежності; абстинентний синдром; клінічні симптоми гострих отруєнь наркотичними засобами; прояви хронічних варіантів хвороби; негативний вплив окремих груп наркотиків на органи та системи людського організму (опійна група наркотиків, похідні коноплі, амфетаміни, галюциногени і т.п.).

При вивченні даної теми курсант повинен знати соціальні наслідки вживання та розповсюдження психотропних речовин; підходи до лікування та соціальної адаптації при наркоманії; домедичну допомогу при передозуванні наркотиками; основні напрямки роботи з профілактики наркоманії; вміти виявляти осіб, які вживають наркотичні засоби; нормативно-правові аспекти у боротьбі зі злочинами у сфері обігу наркотичних засобів.

Заклучна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенні завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.

URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B>

[0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf](https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf)

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МБС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НБП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL: <file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Тема № 14: Загальні відомості про інфекційні хвороби. Туберкульоз. Вірусні гепатити. Хвороби, які передаються статевим шляхом.

Практичне заняття: Загальні відомості про інфекційні хвороби. Туберкульоз. Вірусні гепатити. Хвороби, які передаються статевим шляхом.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь самостійно розрізняти хворих на туберкульоз, вірусні гепатити, хвороб, які передаються статевим шляхом.

Час проведення: 2 год.

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття про інфекційні захворювання. Епідемія, пандемія.
2. Джерела та механізм передачі інфекції.
3. Особливості перебігу інфекційних хвороб.
4. Інфекційні хвороби дихальних шляхів. Туберкульоз.
5. Вірусні гепатити.
6. Поняття про венеричні захворювання (сифіліс, гонорея).

7. Роль працівників поліції у профілактиці інфекційних хвороб.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

На практичному занятті необхідно розібрати поняття про інфекційні захворювання та джерела інфекцій; механізми передачі інфекції.

Необхідно з'ясувати такі поняття як епідемія, пандемія. На занятті необхідно вивчити заходи, спрямовані на розрив передачі інфекції; класифікацію інфекційних хвороб за механізмом передачі збудника і його локалізації. Періоди перебігу інфекційних хвороб (інкубаційний (прихований), продромальний (початковий), основних проявів хвороби (розпал хвороби), згасання симптомів (ранній період реконвалесценції), видужання (реконвалесценція); кишкові інфекції, інфекції дихальних шляхів, кров'яні (трансмисивні) інфекції, антропозоонозні інфекції; особливо небезпечні інфекції; протиепідемічні заходи у вогнищах масових захворювань.

Курсанти вивчають туберкульоз: шляхи зараження, механізм розвитку, клінічні симптоми, ускладнення туберкульозу; невідкладну допомогу при кровохарканні; вірусні гепатити: класифікацію, шляхи інфікування, клінічні симптоми та профілактику; венеричні хвороби (сифіліс, гонорея): шляхи зараження, клінічні симптоми, профілактику венеричних захворювань та роль працівників Національної поліції у профілактиці інфекційних хвороб.

Заклучна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенні завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.

URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

6. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НБП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL: <file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

7.

Тема № 15: Проблеми ВІЛ/СНІДу. Постконтактна профілактика ВІЛ-інфекції.

Практичне заняття: Проблеми ВІЛ/СНІДу. Постконтактна профілактика ВІЛ-інфекції.

Навчальна мета заняття: на основі вивчення наукової літератури, таблиць, схем та відеофільму досягти формування вмінь уміти визначати шляхи розповсюдження ВІЛ-інфекції та синдрому набутого імунodefіциту (СНІДу); знати клінічні прояви ВІЛ-інфікованої людини; застосовувати першочергові заходи домедичної допомоги при пораненнях під час контакту з ВІЛ-інфікованим.

Час проведення: 2 год.

Місце проведення: навчальна аудиторія

Навчальні питання:

1. Загальні відомості про ВІЛ/СНІД.
2. Епідемічна ситуація ВІЛ/СНІДу у світі та в Україні.
3. Шляхи розповсюдження ВІЛ-інфекції.
4. Етіологія, патогенез ВІЛ-інфекції. Поняття про імунітет.
5. Стадії ВІЛ-інфекції.

6. Діагностика та лікування СНІДу.
7. ВІЛ-інфекція і закон.
5. Постконтактна профілактика ВІЛ.
6. Формування безпечної поведінки працівників Національної поліції.

Методичні рекомендації

Вступ до заняття полягає в перевірці присутності курсантів, оголошенні теми, мети та контрольних питань заняття.

Практичне заняття починається з розгляду навчальних питань теми.

На практичному занятті необхідно розібрати СНІД як глобальну проблему сьогодення; загальні поняття про ВІЛ/СНІД; епідемічну ситуацію ВІЛ/СНІД у світі та в Україні; історію виникнення проблеми ВІЛ/СНІД; шляхи розповсюдження та інфікування ВІЛ/СНІД (статевий, гемотрансфузійний, вертикальний, горизонтальний, ін'єкційний, інструментальний, трансплантаційний, професійний); етіологію ВІЛ-інфекції; етапи проникнення ВІЛ-інфекції у клітину; стадії імунопатогенезу (синдром ретровірусної сероконверсії, латентний період, симптоматична стадія); принципи діагностики ВІЛ-інфекції та характеристику специфічних методів дослідження при ВІЛ-інфекції.

Курсанти вивчають перспективи лікування та специфіку захисту від ВІЛ/СНІДу; методи постконтактної профілактики ВІЛ/СНІДу; соціально-психологічні наслідки ВІЛ-інфекції; нормативно-правові аспекти ВІЛ/СНІД. На завершення розглядають питання формування безпечної поведінки працівників Національної поліції.

Заклучна частина заняття полягає у підведенні викладачем підсумків, оголошенні завдань для самостійної роботи.

Література:

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.

URL:

http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

2. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.

URL:

<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

3. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

4. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюк та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL: <file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

4. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Нормативна

1. Конституція України (ст. ст. 27, 49, 50). Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII (зі змінами та доповненнями): URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/1429172?stan=5/>.
3. Про захист прав людини і основоположних свобод: : Конвенція Ради Європи від 4 листопада 1950 р. (в ред. від 1 червня 2010 р.) (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11 трав. 1994 р., Протоколом № 14 від 13 трав. 2004 р.): URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5081-VI: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/1429172?stan=5/>.
5. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16 червня 2014 р. № 398: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/1429172?stan=5/>.
6. Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

7. Загальнодержавна соціальна програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 рр.: Закон України від 04.04.2013 № 178-VII (Редакція від 01.01.2015): URL: : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/178-18>
8. Про забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII (редакція від 28.12.2015, підстава 901-19): URL.: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>
9. Про затвердження переліків лікарських засобів та виробів медичного призначення, які повинні бути в складі аптек медичних загальновійськових індивідуальних, аптечки автомобільної загальновійськової, наплічника медичного загальновійськового санітара та наплічника медичного загальновійськового санітарного інструктора : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28 лип. 2016 р № 784 URL.: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1072-16>.
10. Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2012 року № 1115: URL.: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1115-2012>
11. Про організацію навчання окремих категорій немедичних працівників навичкам надання першої невідкладної медичної допомоги: Наказу МОЗ України від 02 березня 2009 № 132, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21 травня 2009 року за № 445/16461: URL: : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0445-09>
12. Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти: Наказ МОЗ України від 29.03.2017 № 346. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0346282-17#Text>

Основна

13. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: Мрія. 2020. 148 с.
URL:
http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8235/Dolikarska%20Dopomoha_Bilous_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y
14. Вайда Т. С. Долікарська допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 874 с.
URL:
<file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%92%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%>

[B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%B%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf](#)

15. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / за заг ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.

URL: <https://dsns.gov.ua/upload/9/5/7/9/2020-5-19-112-posibnik.pdf>

16. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10716/Domedychna%20pidhotovka_navchalnyi%20posibnyk_KhNUVS_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

17. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): посібник /В.О. Крилюкта та ін. Київ: НВП Інтерсервіс, 2014. 84 с. URL: <file:///D:/2%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D0%B8%D1%8F%202021/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0.pdf>

Допоміжна

18. Основи медичних знань та долікарської допомоги: підручник для студентів вищих навчальних закладів 3 та 4 рівнів акредитації / за ред. В.С.Грушка. Львів. Новий світ-2000. 590 с. URL: <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Osnovy-medychnykh-znan-ta-dolikars-koi-dopomohy.pdf>

Інформаційні ресурси

19. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

20. Офіційний портал Національної бібліотеки України ім. В.Г. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

21. Офіційний сайт Національної поліції України. URL: <https://www.npu.gov.ua/>